YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

16 päivänä toukokuuta 2000 *

Asiassa C-78/98,

jonka House of Lords (Yhdistynyt kuningaskunta) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Shirley Preston ym.

vastaan

Wolverhampton Healthcare NHS Trust ym.

ja

Dorothy Fletcher ym.

vastaan

Midland Bank plc

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 119 artiklan (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—EY 143 artiklalla) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward ja R. Schintgen sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann ja H. Ragnemalm,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Preston ym. ja Fletcher ym., edustajinaan D. Pannick, QC, sekä barristerit J. Cavanagh, J. McNeill ja solicitor Bronwyn McKennan valtuuttamina,

— Wolverhampton Healthcare NHS Trust ym., edustajinaan C. Booth, QC, sekä barristerit T. Kerr ja C. Lewis, solicitor Sharpe Pritchardin valtuuttamina,

— Southern Electric plc ym., edustajinaan P. Elias, QC, ja barrister J. Coppel, solicitor H. Lewisin valtuuttamina,

— Midland Bank plc, edustajinaan P. Elias ja J. Coppel, solicitor T. Flanaganin valtuuttamina,

— Sutton College ym., edustajanaan barrister M. Tether, solicitor Norton Rosen valtuuttamana,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies S. Ridley, jota avustaa N. Paines, QC,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja C. Docksey, oikeudellisen yksikön virkamies M. Wolfcarius ja komission oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies N. Yerrell,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Prestonin ym. ja Fletcherin ym., edustajinaan D. Pannick, J. Cavanagh ja J. McNeill, Wolverhampton Healthcare NHS Trustin ym., edustajinaan C. Booth ja C. Lewis, Southern Electric plc:n ym., Midland Bank plc:n ja Sutton Collegen ym., edustajinaan P. Elias, J. Coppel ja M. Tether, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor J. E. Collins, jota avustavat N. Paines ja barrister R. Hill, Irlannin hallituksen, asiamiehinään A. O'Caoimh, SC, ja E. Barrington, BL, ja komission, asiamiehinään C. Docksey, M. Wolfcarius ja N. Yerrell, 20.4.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.9.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 House of Lords on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 5.2.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 23.3.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimuksen 119 artiklan (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—EY 143 artiklalla) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa vastapuolina ovat toisaalta Preston ym. ja Wolverhampton Healthcare NHS Trust ym., toisaalta Fletcher ym. ja Midland Bank plc.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Samapalkkaisuuden periaatteen noudattaminen Yhdistyneessä kuningaskunnassa on toteutettu vuoden 1970 Equal Pay Actilla (samapalkkaisuuslaki, jäljempänä EPA). Tämä laki on annettu 29.5.1970, ja se on tullut voimaan 29.12.1975.

4 EPA:ssa perustetaan palkansaajille lakimääräinen oikeus siihen, että heidän työsuhteensa ehdot ovat yhtä edulliset kuin vastakkaista sukupuolta olevan työntekijän, joka tekee samaa, vastaavaksi katsottavaa tai samanarvoista työtä.

5 EPA:n 1 §:n 1 momentissa säädetään, että jokaiseen työsopimukseen, jonka perusteella nainen otetaan palvelussuhteeseen Yhdistyneessä kuningaskunnassa, katsotaan sisältyvän tasa-arvoisuutta koskeva ehto.

6 EPA:n 2 §:n 4 momentin mukaan kanne, jossa vaaditaan tasa-arvoisuutta koskevan ehdon soveltamista, on kanneoikeuden menettämisen uhalla nostettava kuuden kuukauden kuluessa kanteessa tarkoitetun työsuhteen päättymisestä.

7 EPA:n 2 §:n 5 momentissa säädetään, että tasa-arvoisuutta koskevan ehdon rikkomista koskevassa kanteessa naispuolinen työntekijä voi vaatia saamatta jäänyttä palkkaa tai vahingonkorvausta ainoastaan kahdelta kanteen nostamista edeltävältä vuodelta.

8 Vuonna 1976 EPA:n 2 §:n 5 momenttia muutettiin vuoden 1976 Occupational Pension Schemes (Equal Access to Membership) Regulations -nimisen asetuksen (ammatillisiin eläkejärjestelmiin liittymisessä noudatettavista tasa-arvovaatimuksista annettu asetus, jäljempänä Occupational Pension Regulations) 12 §:n 1 momentilla. Muutoksen jälkeen EPA:n 2 §:n 5 momentissa säädetty taannehtivien oikeuksien rajoittaminen kahteen vuoteen koskee myös kanteita, joissa vaaditaan tasa-arvoisen kohtelun soveltamista oikeuteen liittyä ammatilliseen eläkejärjestelmään.

9 Pääasiana käsiteltävät oikeusriidat koskevat useita lakisääteisten järjestelmien sijasta sovellettavia sopimusperusteisia eläkejärjestelmiä, joihin kuuluminen oli eri ajanjaksoina mahdotonta osa-aikatyöntekijöille. Asia koskee erityisesti eläkejärjestelmiä nimeltä National Health Service (NHS) Pension Scheme, Teachers' Superannuation Scheme, Local Government Superannuation Scheme, Electricity Supply (Staff) Superannuation Pension Scheme, Electricity Supply Pension Scheme, Midland Bank Pension Scheme ja Midland Bank Key-Time Pension Scheme, joita on syytä selostaa lyhyesti.

10 NHS Pension Scheme on järjestetty terveysministeriön valtiosihteerin antamilla asetuksilla, ja hän johtaa sitä. Osa-aikatyöntekijöillä, jotka olivat työssä vähemmän kuin puolet kokoaikatyön tuntimäärästä, ei ennen 1.4.1991 ollut oikeutta liittyä NHS Pension Schemeen. Tuosta päivästä lähtien kaikilla NHS:n palveluksessa olevilla työntekijöillä on oikeus liittyä siihen työtuntimäärästään riippumatta. Jo palveluksessa olevilla työntekijöillä, jotka eivät ennestään olleet liittyneet tähän järjestelmään, oli mahdollisuus valintansa mukaan liittyä siihen.

11 Osa-aikatyötä tekevillä opettajilla ei ennen 1.5.1995 ollut oikeutta liittyä Teachers' Superannuation Schemeen, jos heidän palkkansa laskettiin tuntipalkkana tai jos he saivat jo opettajan eläkettä. Heillä oli kuitenkin mahdollisuus liittyä siihen, jos heidän palkkansa laskettiin murtolukuna kokoaikaisen työntekijän palkasta. Tuntipalkkaisten työntekijöiden jättäminen järjestelmän ulkopuolelle kumottiin 1.5.1995 lukien.

12 Työntekijöillä, jotka työskentelivät vähemmän kuin 30 tuntia viikossa, ei ennen 1.4.1986 ollut oikeutta liittyä Local Government Superannuation Schemeen. Tuosta päivästä lähtien liittymisoikeus annettiin osa-aikatyöntekijöille, jotka työskentelevät vähintään 15 tuntia viikossa ja 35 viikkoa vuodessa. Viidentoista tunnin vähimmäismäärää koskeva ehto kumottiin 1.1.1993. Myös toinen ehto

kumottiin 1.5.1995 lukien, joten osa-aikatyöntekijät ovat siitä lähtien voineet liittyä Local Government Superannuation Schemeen.

13 Työntekijöillä, jotka työskentelivät vähemmän kuin 34,5 tuntia viikossa, ei ennen 1.10.1980 ollut oikeutta liittyä Electricity Supply (Staff) Superannuation Pension Schemeen. Tuosta päivästä lähtien liittymisoikeus annettiin osa-aikatyöntekijöille, jotka työskentelivät vähintään 20 tuntia viikossa. Ehto, jonka mukaan liittymisoikeus riippui työtuntien vähimmäismäärästä, kumottiin 1.4.1988 lukien, joten osa-aikatyöntekijät ovat tuosta päivästä lähtien voineet liittyä eläkejärjestelmään työtuntimäärästään riippumatta.

14 Osa-aikatyöntekijöillä ei ennen 1.1.1989 ollut oikeutta liittyä Midland Bank Pension Schemeen. Midland Bank plc perusti tuosta päivästä lähtien täydentävän eläkejärjestelmän nimeltä Midland Bank Key-Time Pension Scheme osa-aikatyöntekijöitä varten, jotka olivat työssä enemmän kuin 14 tuntia viikossa. Mahdollisuus liittyä tähän järjestelmään ulotettiin 1.9.1992 lähtien kaikkiin osa-aikatyöntekijöihin heidän työtuntimäärästään riippumatta. Nämä kaksi eläkejärjestelmää yhdistettiin 1.1.1994. Osa-aikatyöntekijöiden eläkkeen laskennassa ei kuitenkaan oteta huomioon ennen 1.1.1989 täyttyneitä työskentelykausia. Lisäksi eläkkeen saaminen tästä järjestelmästä edellyttää sitä, että eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa on vähintään kaksi vuotta.

Tosiseikat ja pääasian oikeudenkäynti

15 Yhteisöjen tuomioistuin antoi 28.9.1994 tuomiot asioissa C-57/93, Vroege (Kok. 1994, s. I-4541), ja C-128/93, Fisscher (Kok. 1994, s. I-4583). Näissä asioissa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että liittymisoikeus ammatilliseen eläkejärjestelmään kuuluu perustamissopimuksen 119 artiklan soveltamisalaan (em. asia Vroege, tuomion 18 kohta ja em. asia Fisscher, tuomion 15 kohta). Se katsoi myös, että osa-aikatyöntekijöiden estäminen liittymästä tällaisiin järjestelmiin on perustamissopimuksen 119 artiklan vastaista välillistä syrjintää, kun se kohdistuu paljon suurempaan määrään naisia kuin miehiä, paitsi jos työnantaja näyttää, että se johtuu objektiivisesti perustelluista syistä, jotka eivät millään tavoin perustu sukupuolesta johtuvaan syrjintään (em. asia Vroeger, tuomion 17 kohta).

16 Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että asiassa C-262/88, Barber, 17.5.1990 annetun tuomion (Kok. 1990, s. I-1889) oikeusvaikutusten ajallista rajoittamista ei sovelleta oikeuteen kuulua ammatilliseen eläkejärjestelmään (em. asia Vroege, tuomion 32 kohta, ja em. asia Fisscher, tuomion 28 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi katsonut, että perustamissopimuksen 119 artiklan välittömään oikeusvaikutukseen voidaan vedota vaadittaessa tasa-arvoisen kohtelun soveltamista oikeuteen kuulua ammatilliseen eläkejärjestelmään ja että asia on näin 8.4.1976 lähtien, jolloin asiassa 43/75, Defrenne II, annettiin tuomio (Kok. 1976, s. 455), jossa ensimmäisen kerran tunnustettiin mainitun artiklan välitön oikeusvaikutus.

17 Edellä mainituissa asioissa Vroege ja Fisscher annettujen tuomioiden jälkeen noin 60 000 yksityisen ja julkisen sektorin osa-aikatyöntekijää on Yhdistyneessä kuningaskunnassa ryhtynyt oikeudenkäynteihin Industrial Tribunaleissa. He ovat perustamissopimuksen 119 artiklan nojalla vedonneet siihen, että heitä on laittomasti estetty kuulumasta erilaisiin ammatillisiin eläkejärjestelmiin, kuten tämän tuomion 10—14 kohdassa selostettuihin järjestelmiin. Näiden oikeudenkäyntien vastaajat ovat työnantajia tai eräissä tapauksissa entisiä työnantajia.

18 Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevia eläkejärjestelmiä muutettiin vuosina 1986—1995 osa-aikatyöntekijöiden liittymisoikeuden takaamiseksi. Etenkin vuoden 1995 Occupational Pension Schemes (Equal Access to Membership) (Amendment) Regulations -nimisellä asetuksella kiellettiin 31.5.1995 kaikki sukupuoleen perustuva välitön tai välillinen syrjintä ammatillisiin eläkejärjestelmiin kuulumista koskevissa asioissa.

19 Pääasian kantajat pyrkivät kanteillaan saamaan vahvistetuksi oikeutensa liittyä mainittuihin eläkejärjestelmiin taannehtivasti näitä muutoksia edeltäneiden osa-aikaisten työskentelykausiensa osalta; lisäksi eräät työskentelykaudet ovat 8.4.1976 edeltävältä ajalta.

20 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että julkisella ja yksityisellä sektorilla työskentelevien naisten nostamista kanteista 22 on otettu "koetapauksiksi" eräiden oikeuskysymysten ratkaisemiseksi ennen tosiseikkojen tutkimista.

21 Ensimmäisessä jutturyhmässä asianomaista eläkejärjestelmää oli muutettu yli kaksi vuotta ennen asian vireille tuloa Industrial Tribunalissa nostetulla kanteella. Vaikka pääasian kantajien vastaisuudessa tekemä osa-aikatyö otetaankin huomioon eläkettä varten, Occupational Pension Regulationsin 12 §:n perusteella he eivät sen sijaan voi vaatia eläkeoikeutta, joka perustuu osa-aikaisiin työskentelykausiin, jotka ovat täyttyneet yli kaksi vuotta ennen heidän kanteensa nostamista Industrial Tribunalissa.

22 Toisessa jutturyhmässä pääasian kantajat olivat lopettaneet palvelussuhteensa työnantajaansa yli kuusi kuukautta ennen kanteiden nostamista Industrial Tribunalissa, joten heillä ei EPA:n 2 §:n 4 momentin mukaan ole enää oikeutta nostaa kannetta sen vahvistamiseksi, että heidän aikaisemmat osa-aikaiset työskentelykautensa olisi otettava huomioon heidän eläkeoikeuksiensa laskennassa.

23 Kolmannelle jutturyhmälle on ominaista, että pääasian kantajat työskentelivät säännöllisesti mutta kausiluonteisesti tai jaksoittain saman työnantajan palveluksessa peräkkäisten ja oikeudellisesti erillisten sopimusten perusteella. Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että tällainen sopimussarja saattoi joissakin tapauksissa liittyä puitesopimukseen (umbrella contract), jonka mukaan osapuolet olivat velvolliset uudistamaan yksittäiset työsopimuksensa ja jolla siten perustettiin jatkuva työsuhde.

24 Jollei puitesopimusta ole tehty, EPA:n 2 §:n 4 momentissa säädetty määräaika alkaa kulua kunkin työsopimuksen päättymisestä eikä työntekijän ja asianomaisen laitoksen välisen työsuhteen päättymisestä. Tästä seuraa, että työntekijä voi saada osa-aikaiset työskentelykautensa hyväkseen eläkeoikeuksiensa laskennassa vain, mikäli hän on nostanut kanteen kuuden kuukauden kuluessa kunkin sellaisen työsuhteen päättymisestä, jonka perusteella hän on tehnyt riidanalaista työtä.

25 Kantajat ovat pääasian oikeudenkäynnissä katsoneet, että EPA:n 2 §:n 4 momentti ja Occupational Pension Regulationsin 12 § olivat ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa. Heidän mukaansa nämä säännökset tekevät käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi heille perus-

tamissopimuksen 119 artiklassa taattujen oikeuksien käyttämisen (tehokkuusperiaate). Toisaalta nämä menettelysäännöt ovat epäedullisempia kuin menettelysäännöt, joita sovelletaan vastaavanlaisiin kansalliseen oikeuteen perustuviin vaatimuksiin, esimerkiksi vuoden 1975 Sex Discrimination Actiin (laki sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä) tai vuoden 1976 Race Relations Actiin (laki rotujen välisistä suhteista) perustuviin kanteisiin (vastaavuusperiaate).

26 Industrial Tribunal, Birmingham, katsoi 4.12.1995 tekemässään päätöksessä pääasiallisesti, että riidanalaisilla säännöksillä luodut menettelysäännöt vastasivat tehokkuusperiaatteen vaatimuksia, koska ne eivät tehneet suhteettoman vaikeaksi tai käytännössä mahdottomaksi kantajille yhteisön oikeudessa taattujen oikeuksien käyttämistä.

27 Employment Appeal Tribunal pysytti tämän päätöksen. Se katsoi 24.6.1996 antamassaan tuomiossa myös, että kysymyksessä olevat menettelysäännöt täyttivät vastaavuusperiaatteen vaatimukset, koska ne eivät olleet epäedullisempia kuin menettelysäännöt, joita sovellettiin vastaavanlaisiin kansalliseen oikeuteen perustuviin vaatimuksiin. EPA:n 2 §:n 4 momenttia ja Occupational Pension Regulationsin 12 §:ää nimittäin sovelletaan samalla tavoin perustamissopimuksen 119 artiklan rikkomiseen perustuviin kanteisiin ja EPA:ssa säädettyjen periaatteiden noudattamatta jättämiseen perustuviin kanteisiin.

28 Employment Appeal Tribunalin tuomio puolestaan pysytettiin Court of Appealin 13.2.1997 antamalla tuomiolla.

Ennakkoratkaisukysymykset

29 House of Lords, jonka ratkaistavaksi viimeisenä oikeusasteena asia saatettiin, katsoi olevansa velvollinen saattamaan asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, koska oikeusriitoihin liittyi ennen House of Lordsin päätöksen antamista ratkaistavia ongelmia, jotka koskivat erityisesti EPA:n, sellaisena kuin se on muutettuna, säännösten yhteensopivuutta perustamissopimuksen 119 artiklan kanssa.

30 Tämän vuoksi House of Lords päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"Kun

a) kantajaa ei ole hyväksytty ammatilliseen eläkejärjestelmään siitä syystä, että hän on osa-aikainen työntekijä, ja

b) tämän johdosta hänen työskentelystään työnantajansa palveluksessa ansaitsemansa eläke-edut, jotka maksetaan eläkeikään tultaessa, eivät ole karttuneet, ja

c) kantaja väittää, että tällainen kohtelu on EY:n perustamissopimuksen 119 artiklan vastaista sukupuoleen perustuvaa välillistä syrjintää,

on esitettävä seuraavat kolme kysymystä:

1. Onko

a) kansallinen menettelysääntö, joka edellyttää, että ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymistä (johon oikeus eläke-etuuksiin perustuu) koskeva kanne on pantava vireille Industrial Tribunalissa kuuden kuukauden kuluessa kanteen kohteena olevan työsuhteen päättymisestä, ja

b) kansallinen menettelysääntö, jonka mukaan kantajan eläkkeeseen oikeuttavana työskentelykautena otetaan huomioon työskentely enintään kanteen nostamispäivää edeltävien kahden vuoden ajalta (riippumatta siitä, onko ajankohta, jolloin eläke-etuudet on maksettava, ennen tai jälkeen kanteen nostamispäivän),

yhteensopiva sen yhteisön oikeuden periaatteen kanssa, jonka mukaan yhteisön oikeuden rikkomista koskevat kansalliset menettelysäännöt eivät

saa tehdä suhteettoman vaikeaksi tai käytännössä mahdottomaksi sitä, että kantaja käyttää hänelle 119 artiklan nojalla kuuluvia oikeuksia?

2. Tilanteessa, jossa

a) 119 artiklan mukaiset oikeudet pannaan kansallisen oikeuden alaan kuuluvana asiana täytäntöön lailla, joka oli säädetty vuonna 1970 eli ennen Yhdistyneen kuningaskunnan liittymistä Euroopan yhteisöön ja joka tuli voimaan 29.12.1975 ja jossa jo ennen 8.4.1976 myönnettiin oikeus samaan palkkaan ja vahvistettiin tasa-arvoinen kohtelu muiden sopimusehtojen osalta;

b) kansallinen laki sisältää edellä ensimmäisessä kysymyksessä mainitut menettelysäännöt;

c) muissa laeissa jotka kieltävät syrjinnän työelämässä, ja kansallisessa sopimuslainsäädännössä säädetään eri määräajoista,

i) onko 119 artiklan täytäntöönpano tällä kansallisella lailla yhteensopiva sen yhteisön oikeuden periaatteen kanssa, jonka mukaan yhteisön oikeuden rikkomista koskevat kansalliset menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin säännöt, jotka koskevat samankaltaisia kansalliseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia?

ii) Mikäli näin ei ole, mitkä ovat ne olennaiset arviointiperusteet, joiden avulla määritellään, onko kansallisen oikeuden mukainen kanne sellainen sisäiseen oikeuteen perustuva kanne, joka on samankaltainen kuin 119 artiklassa tarkoitettu oikeus?

iii) Jos kansallinen tuomioistuin tunnistaa jonkin samankaltaisen vaatimuksen edellä ii kohdassa mainittujen arviointiperusteiden mukaisesti, mitkä ovat yhteisön oikeuden mukaiset olennaiset arviointiperusteet, jotta voidaan määritellä, ovatko samankaltaista vaatimusta tai samankaltaisia vaatimuksia koskevat menettelysäännöt edullisempia kuin 119 artiklan mukaisen oikeuden vaatimista koskevat menettelysäännöt?

3. Tilanteessa, jossa

a) työntekijä on ollut saman työnantajan palveluksessa siten, että hänellä on ollut useita eri määräaikaisia työsopimuksia, joiden välissä on ollut taukoja

b) yhdenkään sopimuksen päättymisen jälkeen kummallakaan osapuolella ei ole ollut velvollisuutta tehdä uutta sopimusta ja

c) työntekijä nostaa kanteen kuuden kuukauden kuluessa myöhemmän sopimuksen tai myöhempien sopimuksien päättymisestä, mutta laiminlyö kanteen nostamisen kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman sopimuksen tai aikaisempien sopimuksien päättymisestä,

onko kansallinen menettelysääntö, joka edellyttää, että ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymistä, johon oikeus eläke-etuihin perustuu, koskeva kanne on nostettava kuuden kuukauden kuluessa minkä tahansa kanteen kohteena olevan työsopimuksen tai -sopimuksien päättymisestä, ja joka näin ollen estää katsomasta aikaisemman sopimuksen tai aikaisempien sopimuksien mukaista työskentelyä eläkkeeseen oikeuttavaksi työskentelykaudeksi, yhteensopiva

i) EY:n perustamissopimuksen 119 artiklassa vahvistetun samapalkkaisuutta koskevan oikeuden kanssa ja

ii) sen yhteisön oikeuden periaatteen kanssa, jonka mukaan kansalliset yhteisön oikeuden rikkomista koskevat menettelysäännöt eivät saa tehdä suhteettoman vaikeaksi tai käytännössä mahdottomaksi sitä, että kantaja käyttää hänelle 119 artiklan nojalla kuuluvia oikeuksia?"

Alustavat huomautukset

31 Ensimmäiseksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asiaa koskevan yhteisön säännöstön puuttuessa kunkin jäsenvaltion on kansallisessa

oikeusjärjestyksessä osoitettava toimivaltaiset tuomioistuimet ja vahvistettava oikeussuojakeinoja koskevat menettelysäännöt, joilla turvataan yhteisön oikeuden välittömään oikeusvaikutukseen perustuvat yksityisten oikeudet; nämä säännöt eivät kuitenkaan saa olla epäedullisempia kuin ne säännöt, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion kansalliseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia (vastaavuusperiaate), ja niillä ei saa tehdä yhteisön oikeusjärjestyksessä tunnustettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti asia 33/76, Rewe, tuomio 16.12.1976, Kok. 1976, s. 1989, 5 ja 6 kohta; asia 45/76, Comet, tuomio 16.12.1976, Kok. 1976, s. 2043, 13 kohta; em. asia Fisscher, tuomion 39 kohta; asia C-410/92, Johnson, tuomio 6.12.1994, s. I-5483, 21 kohta ja asia C-246/96, Magorrian ja Cunningham, tuomio 11.12.1997, Kok. 1997, s. I-7153, 37 kohta).

Ensimmäinen kysymys

32 Ensimmäinen kysymys koskee tehokkuusperiaatteen soveltamisalaa ja jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa House of Lords tiedustelee pääasiassa sitä, kielletäänkö yhteisön oikeudessa sellainen kansallinen menettelysääntö, jonka mukaan ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymistä (johon oikeus eläke-etuuksiin perustuu) on oikeudenmenetyksen uhalla haettava kuuden kuukauden kuluessa hakemuksessa tarkoitetun työskentelyn päättymisestä.

33 Sen osalta, onko EPA:n 2 §:n 4 momentissa säädetyn kaltainen määräaikaedellytys yhteensopiva yhteisön oikeuden tehokkuusperiaatteen kanssa, edellä mainitussa asiassa Rewe annetusta tuomiosta (tuomion 5 kohta) lähtien vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se, että oikeussuojakeinojen käyttämiselle

vahvistetaan kohtuullisia määräaikoja, pääsääntöisesti vastaa tätä vaatimusta, koska kyse on oikeusvarmuuden perusperiaatteen soveltamisesta (ks. asia C-261/95, Palmisani, tuomio 10.7.1997, Kok. 1997, s. I-4025, 28 kohta).

34 Toisin kuin pääasian kantajat väittävät, kuuden kuukauden määräajan, jollainen EPA:n 2 §:n 4 momentissa on säädetty, asettamisen ei voida katsoa estävän sellaisten maksusuoritusten saamista, joihin kantajilla on oikeus perustamissopimuksen 119 artiklan mukaan ja jotka tosin eivät ole vielä erääntyneet, vaikka määräajan kulumisesta sellaisenaan seuraa vaatimuksen hylkääminen kokonaan tai osittain. Tällainen määräaika ei tee yhteisön oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttämistä mahdottomaksi eikä suhteettoman vaikeaksi, joten se ei ole omiaan kaventamaan näiden oikeuksien ydinsisältöä.

35 Ensimmäisen kysymyksen ensimmäiseen osaan on sen vuoksi vastattava siten, että yhteisön oikeudessa ei kielletä sellaista kansallista menettelysääntöä, jonka mukaan ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymistä (johon oikeus eläke-etuuksiin perustuu) on oikeudenmenetyksen uhalla vaadittava kuuden kuukauden kuluessa hakemuksessa tarkoitetun työskentelyn päättymisestä, kunhan tällainen yhteisön oikeuteen perustuvia kanteita koskeva määräaika ei ole epäedullisempi kuin jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia kanteita koskeva määräaika.

36 Kansallinen tuomioistuin kysyy ensimmäisen kysymyksensä toisessa osassa pääasiallisesti sitä, kielletäänkö yhteisön oikeudessa sellainen kansallinen menettelysääntö, jonka mukaan kantajan osalta täyttyneet eläkkeeseen oikeuttavat työskentelykaudet on laskettava ottamalla huomioon vain ne työskentelykaudet, jotka sijoittuvat enintään kaksi vuotta hakemuksen tekemispäivää edeltävään ajanjaksoon.

37 Aluksi on syytä huomauttaa, ettei hakemuksen tarkoituksena ole ammatilliseen eläkejärjestelmään perustuvien saamatta olevien etuuksien taannehtiva periminen, vaan tähän järjestelmään liittymisoikeuden taannehtiva vahvistaminen tulevaisuudessa maksettavien etuuksien määrittämistä varten.

38 Toisaalta kantaja ei jutun voittaessaan voi vaatia etenkään taloudellisesti edullisempaa kohtelua kuin mitä hän olisi saanut, jos hän olisi liittynyt järjestelmään (em. asia Fisscher, tuomion 36 kohta).

39 Se, että työntekijä voi vaatia jäsenyyttä ammatillisessa eläkejärjestelmässä taannehtivasti, ei sen vuoksi anna hänelle mahdollisuutta välttyä maksamasta kyseiseen kauteen liittyviä maksuja (em. asia Fisscher, tuomion 37 kohta).

40 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa Magorrian ja Cunningham antamassaan tuomiossa, että tehokkuusperiaate estää soveltamasta menettelysääntöä, joka on asiasisällöltään identtinen pääasiassa kysymyksessä olevan menettelysäännön kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin nimittäin katsoi viimeksi mainitun tuomion 41 kohdassa, että menettelysääntö, jonka mukaan liittymistä ammatillisiin eläkejärjestelmiin koskevissa oikeudenkäynneissä oikeus päästä järjestelmän piiriin ei voi ulottua vaikutuksiltaan kanteen nostamista edeltävää kahta vuotta pidemmälle, on omiaan syrjäyttämään pääasian kantajat lisäeduista järjestelmässä, johon heillä on oikeus liittyä, koska mainittujen lisäetuuksien laskentaperusteena voi olla vain heidän vaatimustensa esittämistä edeltävien kahden vuoden aikana alkanut ajanjakso.

41 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi tältä osin, että toisin kuin säännökset, joilla rajoitettiin oikeusvarmuuden vuoksi ainoastaan sellaisten vaatimusten taannehtivuutta, jotka koskivat tiettyjen etuuksien maksamista, ja jotka eivät siten loukanneet yhteisön oikeusjärjestyksessä myönnettyjen oikeuksien ydinsisältöä itseään, pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella säännöksellä tehdään käytännössä mahdottomaksi kanteen nostaminen yksityisille, jotka vetoavat yhteisön oikeuteen (em. asia Magorrian ja Cunningham, tuomion 44 kohta).

42 Yhteisön oikeus estää siten soveltamasta ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymisoikeuden vahvistamista koskevaan vaatimukseen kansallista säännöstä, jonka mukaan oikeuden ajalliset vaikutukset kanteen menestyessä on rajoitettu kanteen nostamista edeltävään kahteen vuoteen (em. asia Magorrian ja Cunningham, tuomion 47 kohta).

43 Vaikka onkin totta, ettei riidanalainen menettelysääntö estäkään täysin pääasian kantajien liittymismahdollisuutta, edellä mainitussa asiassa Magorrian ja Cunningham annetun tuomion mukaisesti Occupational Pension Regulationsin 12 §:n kaltainen menettelysääntö estää silti ottamasta huomioon kaiken kantajien sellaisen työssäolon, joka sijoittuu aikaisempaan aikaan kuin kaksi vuotta ennen kanteiden nostamista, laskettaessa etuuksia, jotka erääntyvät vasta vaatimuksen esittämispäivän jälkeen.

44 Tämä ratkaisu on selvä sitä suuremmalla syyllä, koska edellä mainitussa asiassa Magorrian ja Cunningham asianosaiset vaativat vahvistettavaksi oikeutensa

liittyä eläkejärjestelmään taannehtivasti saadakseen lisäetuuksia, kun nyt käsiteltävässä asiassa oikeutta käydään peruseläkkeen saamiseksi.

45 Ensimmäisen kysymyksen toiseen osaan on sen vuoksi vastattava siten, että yhteisön oikeudessa kielletään sellainen kansallinen menettelysääntö, jonka mukaan kantajan osalta täyttyneet eläkkeeseen oikeuttavat työskentelykaudet on laskettava ottamalla huomioon vain ne työskentelykaudet, jotka sijoittuvat enintään kaksi vuotta hakemuksen tekemispäivää edeltävään ajanjaksoon.

Toinen kysymys

46 House of Lords kysyy toisessa kysymyksessään pääasiallisesti sitä, minkä seikkojen perusteella voidaan määrittää, ovatko EPA:n 2 §:n 4 momentissa ja Occupational Pension Regulationsin 12 §:ssä vahvistetun kaltaiset menettelysäännöt, joita on sovellettava pääasian kantajien perustamissopimuksen 119 artiklan nojalla nostamiin kanteisiin, epäedullisempia kuin samankaltaisiin sisäiseen oikeuteen perustuviin kanteisiin sovellettavat menettelysäännöt.

47 Ensimmäisen kysymyksen toiseen osaan annetusta vastauksesta seuraa, ettei vastaavuusperiaatteen soveltamisalaa ole enää tarpeen tutkia Occupational Pension Regulationsin 12 §:n kannalta.

48 House of Lords kysyy toisen kysymyksensä ensimmäisessä osassa, voiko se vastaavuusperiaatteen noudattamiseksi katsoa, että EPA:n kaltaisen lain säännösten rikkomiseen perustuva kanne on sellainen jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuva kanne, joka on samankaltainen kuin perustamissopimuksen 119 artiklan rikkomiseen perustuva kanne.

49 Jotta voidaan selvittää, noudatetaanko tässä asiassa vastaavuusperiaatetta, kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, ovatko ne menettelysäännöt vastaavuusperiaatteen mukaisia, joilla sisäisessä oikeudessa pyritään varmistamaan, että yhteisön oikeuteen perustuvat yksityisten oikeussubjektien oikeudet turvataan, ja tutkittava niiden jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvien kanteiden kohde ja olennaiset piirteet, joiden väitetään olevan samankaltaisia, sillä ainoastaan kansallinen tuomioistuin voi suoraan tuntea sisäiseen oikeuteen perustuvia kanteita koskevat menettelysäännöt (ks. asia C-326/96, Levez, tuomio 1.12.1998, Kok. 1998, s. I-7835, 39 ja 43 kohta).

50 Kuitenkin yhteisöjen tuomioistuin voi esittää kansalliselle tuomioistuimelle tiettyjä yhteisön oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja kansallisen tuomioistuimen tehtävänä olevaa arviointia varten.

51 Tältä osin on huomautettava, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Levez, House of Lordsin ennakkoratkaisupyynnöstä nyt käsiteltävässä asiassa tekemän päätöksen jälkeen annetun tuomion 46 kohdassa todennut, että EPA on kansallinen laki, jolla pannaan täytäntöön perustamissopimuksen 119 artiklaan ja miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä helmikuuta 1975 annettuun neuvoston direktiiviin 75/117/ETY (EYVL L 45, s. 19) perustuva yhteisön periaate, jonka mukaan sukupuoleen perustuva syrjintä on palkkauksen osalta kielletty. Yhteisöjen tuomioistuin korosti saman tuomion 47 kohdassa, että vastaavuusperiaatteen noudattamisen takaamiseksi ei riitä, että kahteen toisiinsa verrattavissa olevaan vaatimukseen, joista toinen perustuu yhteisön oikeuteen ja

toinen kansalliseen oikeuteen, sovelletaan samoja menettelysääntöjä, sillä kyseessä on yksi ja sama oikeussuojakeino.

52 Siitä lähtien, kun Yhdistynyt kuningaskunta liittyi yhteisöihin, EPA on ollut lainsäädäntö, jolla se on täyttänyt ensin perustamissopimuksen 119 artiklaan ja sittemmin direktiiviin 75/117/ETY perustuvat velvoitteensa, minkä vuoksi yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, ettei tätä lainsäädäntöä voida pitää asianmukaisena perustana vastaavuusperiaatteen noudattamisen varmistamista koskevalle vertailulle (em. asia Levez, tuomion 48 kohta).

53 Toisen kysymyksen ensimmäiseen osaan on sen vuoksi vastattava siten, että EPA:n kaltaisen lain säännösten rikkomiseen perustuva kanne ei ole sellainen jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuva kanne, joka on samankaltainen kuin perustamissopimuksen 119 artiklan rikkomiseen perustuva kanne.

54 House of Lords toivoo toisen kysymyksensä toisessa osassa niiden yhteisön oikeuden arviointiperusteiden määrittämistä, joilla kanne voidaan yksilöidä samankaltaiseksi jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvaksi kanteeksi.

55 Vastaavuusperiaatteen noudattaminen edellyttää, että riidanalaista menettelysääntöä sovelletaan samalla tavalla sekä yhteisön oikeuden rikkomiseen perustuviin kanteisiin että jäsenvaltion sisäisen oikeuden rikkomiseen perustuviin kanteisiin, joiden kohde ja syy ovat samankaltaiset (em. asia Levez, tuomion 41 kohta).

56 Jotta voidaan tutkia, noudatetaanko tässä asiassa vastaavuusperiaatetta, kansallisen tuomioistuimen on tutkittava samankaltaisina pidettävien jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvien vaatimusten kohde ja olennaiset piirteet, sillä ainoastaan kansallinen tuomioistuin voi suoraan tuntea työoikeudellisia kanteita koskevat menettelysäännöt (em. asia Levez, tuomion 43 kohta).

57 Toisen kysymyksen toiseen osaan on edellä lausutun perusteella vastattava siten, että sen ratkaisemiseksi, onko kansalliseen oikeuteen perustuva kanne samankaltainen sisäisen oikeuden mukainen kanne kuin perustamissopimuksen 119 artiklassa annettujen oikeuksien toteuttamiseksi nostettu kanne, kansallisen tuomioistuimen on arvioitava kyseisten kanteiden samankaltaisuutta niiden kohteen, syyn ja olennaisten seikkojen perusteella.

58 House of Lords pyrkii toisen kysymyksensä kolmannessa osassa selvittämään, mitä arviointiperusteita on pidettävä asiaan vaikuttavina ratkaistaessa sitä, ovatko kanteeseen, jonka se on mahdollisesti todennut samankaltaiseksi, sovellettavat menettelysäännöt edullisemmat kuin perustamissopimuksen 119 artiklassa vahvistettujen oikeuksien toteuttamiseen sovellettavat menettelysäännöt.

59 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä olevaa arviota varten on syytä muistuttaa yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvistä seikoista, jotka yhteisöjen tuomioistuin on tältä osin esittänyt edellä mainitussa asiassa Levez annetussa tuomiossa.

60 Yhteisöjen tuomioistuin onkin todennut tuon tuomion 51 kohdassa, että olisi vastaavuusperiaatteen vastaista, jos yksityiselle oikeussubjektille aiheutuisi hänen vedotessaan yhteisön oikeuteen perustuviin oikeuksiinsa lisäkuluja ja ajanhukkaa verrattuna sellaiseen kantajaan, jonka kanne perustuu pelkästään sisäiseen oikeuteen.

61 Yhteisöjen tuomioistuin totesi yleisemmin, että kansallisen tuomioistuimen on tutkittava jokaista tapausta, jossa pohditaan, onko kansallinen menettelysääntö epäedullisempi kuin menettelysäännöt, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia kanteita, ottaen huomioon tämän menettelysäännön merkitys koko oikeudenkäynnissä, oikeudenkäynnin kulku ja sen erityispiirteet kansallisissa instansseissa (em. asia Levez, tuomion 44 kohta).

62 Tästä seuraa, ettei menettelysääntöjen eri piirteitä voida tarkastella erikseen, vaan ne on sijoitettava laajempaan asiayhteyteensä. Tätä tarkastelua ei myöskään voida tehdä subjektiivisesti asian tosiseikkojen perusteella, vaan siinä on verrattava objektiivisesti ja abstraktisti asianomaisia menettelysääntöjä.

63 Toisen kysymyksen kolmanteen osaan on edellä lausutun perusteella vastattava siten, että kansallisen tuomioistuimen on menettelysääntöjen vastaavuutta koskevan kysymyksen ratkaistakseen tutkittava asianomaisten sääntöjen samankaltaisuutta objektiivisesti ja abstraktisti ottaen huomioon niiden merkitys koko oikeudenkäynnissä, oikeudenkäynnin sujuvuus ja sääntöjen erityispiirteet.

Kolmas kysymys

64 House of Lords tiedustelee kolmannessa kysymyksessään pääasiallisesti sitä, kielletäänkö yhteisön oikeudessa sellainen menettelysääntö, jonka seurauksena vaaditaan, että ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymistä (johon oikeus eläke-etuihin perustuu), on vaadittava kuuden kuukauden kuluessa hakemuksessa tarkoitetun jokaisen työsopimuksen (tai kaikkien työsopimuksien) päättymisestä.

65 Tältä osin on syytä muistuttaa, että tämä kysymys koskee useita pääasioita, joille on ominaista, että kantajat työskentelevät säännöllisesti mutta kausiluonteisesti tai jaksoittain saman työnantajan palveluksessa peräkkäisten ja oikeudellisesti erillisten sopimusten perusteella. Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä ilmenee, että jollei puitesopimusta ole tehty, EPA:n 2 §:n 4 momentissa säädetty määräaika alkaa kulua kunkin työsopimuksen päättymisestä eikä työntekijän ja asianomaisen toimipaikan välisen työsuhteen päättymisestä. Tästä seuraa, että työntekijä voi saada osa-aikaiset työskentelykautensa hyväkseen eläkeoikeuksiensa laskennassa vain, mikäli hän on nostanut kanteen kuuden kuukauden kuluessa kunkin sellaisen työsopimuksen päättymisestä, jonka perusteella hän on tehnyt riidanalaista työtä.

66 Komissio on kirjallisissa huomautuksissaan katsonut, että tällaisen menettelysäännön soveltaminen näiden työntekijöiden nostamiin kanteisiin on kahdesta syystä yhteensopimatonta tehokkuusperiaatteen kanssa. Ensinnäkin tämä menettelysääntö pakottaa kyseiset työntekijät, jotka haluavat osa-aikaiset työs-

kentelykautensa huomioon otetuiksi eläkeoikeuksiensa laskennassa, nostamaan jatkuvan sarjan kanteita erikseen jokaisen sopimuksen osalta, jonka perusteella he ovat tehneet riidanalaista työtä. Toiseksi tällainen sääntö estää ottamasta asianomaisten työntekijöiden eläke-etuuksien laskennassa huomioon heidän kaikkea työssäoloaan, vaikka tämä työssäolo sisältyykin yhtäjaksoiseen työsopimussuhteeseen. Asianomaisilla työntekijöillä, jotka ovat nostaneet ensimmäisen kanteensa tuomioistuimessa kuuden kuukauden kuluessa viimeisen työsuhteensa päättymisestä, ei ole mahdollisuutta saada vahvistetuiksi aikaisempiin sopimuksiinsa perustuvaa työssäoloaan.

67 Kuten tämän tuomion 33 kohdassa on todettu, yhteisöjen tuomioistuin on katsonut sen, että oikeussuojakeinojen käyttämiselle vahvistetaan kohtuullisia määräaikoja, joiden laiminlyönnistä seuraa oikeudenmenetys, olevan yhteisön oikeuden mukaista, koska kyse on oikeusvarmuuden perusperiaatteen soveltamisesta. Tällaisten määräaikojen ei siten voida katsoa olevan omiaan tekemään yhteisön oikeusjärjestyksessä annettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

68 Vaikka onkin totta, että oikeusvarmuuden periaate edellyttää myös sitä, että vanhentumisajan alkamishetki voidaan määrittää täsmällisesti, vanhentumisajan määrittäminen alkamaan kolmannessa kysymyksessä tarkoitetun kaltaisten peräkkäisten määräaikaisten sopimusten tapauksessa kunkin sopimuksen päättymisajankohdasta erikseen tekee kuitenkin perustamissopimuksen 119 artiklassa annetun oikeuden käyttämisen suhteettoman vaikeaksi.

69 On kuitenkin huomautettava, että vanhentumisajan alkamishetken määrittäminen täsmällisesti on mahdollista, kun kysymys on jatkuvasta työsopimus-

suhteesta, joka perustuu peräkkäisiin määräaikaisiin sopimuksiin, jotka on tehty säännöllisin väliajoin ja jotka koskevat samaa työtä, johon sovelletaan samaa eläkejärjestelmää.

70 Mikään ei nimittäin estä määrittämästä vanhentumisajan alkamishetkeksi päivää, jona tällaisten sopimusten sarja on katkennut sen vuoksi, että jompikumpi tällaisen sopimussuhteen pysyväksi työsuhteeksi tekevistä tunnusmerkeistä puuttuu joko siksi, että väliaikojen säännöllisyys on katkennut, tai siksi, ettei uusi sopimus enää koske samaa työtä, johon sovelletaan samaa eläkejärjestelmää.

71 Vaatimusta, jonka mukaan ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymistä koskeva hakemus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa jokaisen hakemuksessa tarkoitetun työsopimuksen (tai kaikkien työsopimusten) päättymisestä, ei näissä olosuhteissa voida siten pitää perusteltuna oikeusvarmuuden kannalta.

72 Kolmanteen kysymykseen on sen vuoksi vastattava siten, että yhteisön oikeudessa kielletään sellainen menettelysääntö, jonka seurauksena vaaditaan, että ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymistä (johon oikeus eläke-etuihin perustuu), on haettava kuuden kuukauden kuluessa jokaisen hakemuksessa tarkoitetun työsopimuksen (tai kaikkien työsopimuksien) päättymisestä, kun kysymys on jatkuvasta työsuhteesta, joka perustuu peräkkäisiin määräaikaisiin sopimuksiin, jotka on tehty säännöllisin väliajoin ja jotka koskevat samaa työtä, johon sovelletaan samaa eläkejärjestelmää.

Oikeudenkäyntikulut

73 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut House of Lordsin 5.2.1998 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Yhteisön oikeudessa ei kielletä sellaista kansallista menettelysääntöä, jonka mukaan ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymistä (johon oikeus eläke-etuuksiin perustuu) on oikeudenmenetyksen uhalla haettava kuuden kuukauden kuluessa hakemuksessa tarkoitetun työskentelyn päättymisestä, kunhan tällainen yhteisön oikeuteen perustuvia kanteita koskeva määräaika**

ei ole epäedullisempi kuin jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia kanteita koskeva määräaika.

2) Yhteisön oikeudessa kielletään sellainen kansallinen menettelysääntö, jonka mukaan kantajan osalta täyttyneet eläkkeeseen oikeuttavat työskentelykaudet on laskettava ottamalla huomioon vain ne työskentelykaudet, jotka sijoittuvat enintään kaksi vuotta hakemuksen tekemispäivää edeltävään ajanjaksoon.

3) Vuoden 1970 Equal Pay Actin kaltaisen lain säännösten rikkomiseen perustuva kanne ei ole sellainen jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuva kanne, joka on samankaltainen kuin EY:n perustamissopimuksen 119 artiklan (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—EY 143 artiklalla) rikkomiseen perustuva kanne.

4) Sen ratkaisemiseksi, onko kansalliseen oikeuteen perustuva kanne samankaltainen sisäisen oikeuden mukainen kanne kuin perustamissopimuksen 119 artiklassa annettujen oikeuksien toteuttamiseksi nostettu kanne, kansallisen tuomioistuimen on arvioitava kyseisten kanteiden samankaltaisuutta niiden kohteen, syyn ja olennaisten seikkojen perusteella.

5) Kansallisen tuomioistuimen on menettelysääntöjen vastaavuutta koskevan kysymyksen ratkaistakseen tutkittava asianomaisten sääntöjen samankaltaisuutta objektiivisesti ja abstraktisti ottaen huomioon niiden merkitys koko oikeudenkäynnissä, mainitun oikeudenkäynnin sujuvuus ja sääntöjen erityispiirteet.

6) **Yhteisön oikeudessa kielletään sellainen menettelysääntö, jonka seurauksena vaaditaan, että ammatilliseen eläkejärjestelmään liittymistä (johon oikeus eläke-etuihin perustuu), on haettava kuuden kuukauden kuluessa jokaisen hakemuksessa tarkoitetun työsopimuksen (tai kaikkien työsopimuksien) päättymisestä, kun kysymys on jatkuvasta työsuhteesta, joka perustuu peräkkäisiin määräaikaisiin sopimuksiin, jotka on tehty säännöllisin väliajoin ja jotka koskevat samaa työtä, johon sovelletaan samaa eläkejärjestelmää.**

Rodríguez Iglesias Moitinho de Almeida

Edward Schintgen Kapteyn Puissochet

Hirsch Jann Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä toukokuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti